La cultura literària valenciana durant la postguerra

Temps de quarentena és un estudi sobre la implantació i la repressió del franquisme al País Valencià, així com sobre els primers intents de normalització i modernització de les nostres lletres durant la postguerra. Una aproximació històrica i literària molt ben documentada.

TEMPS DE QUARENTENA
JOSEP BALLESTER
COL·LECCIÓ «HISTÒRIA I MEMÒRIA DEL FRANQUISME»
208 PÀGINES
PUV, VALÈNCIA, 2006

Este estudi de Josep Ballester va ser publicat per primera vegada el 1992 per l'editorial Tres i Quatre. Ara n'ha aparegut la segona edició, revisada i ampliada, en la col·lecció «Història i Memòria del Franquisme» de les Publicacions de la Universitat de València.

Temps de quarentena s'estructura en dos grans blocs. El primer, «La implantació del franquisme i de la repressió», és un repàs detallat de la gran purga que es va iniciar al País Valencià l'endemà mateix de la victòria de les tropes feixistes. El nou règim va emprendre una liquidació sistemàtica de l'enemic per assegurar-se el domini polític, social i econòmic. Igual que a la resta de l'Estat, al País Valencià s'hi va produir un trencament total amb la realitat social i política anterior. Ballester il·lustra tot este procés amb nombroses citacions de la literatura delirant que van produir les noves autoritats amb tot el seu seguit d'edictes, prohibicions i disposicions.

El segon bloc del llibre, molt més extens, està dedicat a la situació de la llengua i la cultura catalanes al País Valencià durant la postguerra. A diferència de Catalunya, al País Valencià no hi va haver prohibicions tallants en contra de la llengua. Així, mentre que a Catalunya es van prohibir, fins i tot, les representacions dels pastorets, a València es van continuar representant sense cap problema els miracles de sant Vicent. Al País Valencià els escassos intents d'expandir la llengua fora de l'àmbit col·loquial a penes havien tingut repercussió social i les noves autoritats van poder assumir les «peculiaritats» valencianes dins de la ideologia de l'Espanya imperial. Ballester denuncia esta folclorització i manipulació de la nostra cultura. Cal assenyalar, però, que la ideologia folclòrica i subsidiària ja hi era, entre els valencians, abans del 39. I era la ideologia dominant. És cert que les autoritats feixistes van utilitzar per als seus interessos Lo Rat Penat, però també ho és que esta venerable institució va rebre el nou règim amb els braços oberts. Ni tan sols calia qüestionar la unitat de la llengua. El mateix ajuntament de València podia participar tranquil·lament en l'exposició del DCVB, perquè no hi havia encara un projecte clar i visible de normalització lingüística i cultural. Quan este projecte comence a definir-se d'una manera clara, a l'entorn de Fuster i de sectors universitaris, i a expandir-se fora de l'àmbit estrictament literari, començarà l'anticatalanisme. El trencament de Fuster respecte a la tradició anterior és un dels factors que expliquen la virulència de la reacció.

Temps de quarentena porta com a subtítol *Cultura i societat durant la postguerra al País Valencià (1939-1959)*. Les referències a l'estructura social valenciana d'esta època són, però, molt escasses. Encara que el llibre és útil com a catàleg de fets i d'activitats –els cursos que Carles Salvador va promoure des de Lo Rat Penat, les plataformes editorials de què es disposava en aquella època, el paper que hi van jugar algunes institucions, com l'Alfons el Magnànim i la mateixa Universitat, les publicacions periòdiques, etc.–, s'hi troba a faltar un aprofundiment en el context social del període estudiat.

Enric Iborra